

Wiesław Bolesław ŁACH

<https://orcid.org/0000-0002-1201-2776>

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Formowanie i organizacja Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie w świetle źródłowych dokumentów rządowych

Streszczenie

Dopiero w dobie polityki odprężenia (1973) rząd polski otrzymał zaproszenie, aby jednostka Wojska Polskiego stała się częścią kontyngentu sił zbrojnych ONZ. Był to pierwszy przypadek, gdy kontyngent z państw Układu Warszawskiego wziął udział w międzynarodowej operacji pokojowej. Zakończenie w październiku 1973 r. wojny pomiędzy połączonymi siłami Egiptu i Syrii a państwem izraelskim zostało wymuszone przez interwencję międzynarodową. To doprowadziło do zaprzestania walk i przystąpienia do rozmów pokojowych. Jednym z państw zaproszonych do Drugich Doraźnych Sił Pokojowych ONZ (*Second United Nations Emergency Forces/UNEF-II*) na Bliskim Wschodzie była Polska. Rząd zgodził się na utworzenie kontyngentu, nakazując Ministrowi Obrony Narodowej sformować Polską Wojskową Jednostkę Specjalną (PWJS). Cała operacja przebiegała w pośpiechu i w całkowicie nieznanym dla Wojska Polskiego terenie. Celem artykułu jest przedstawienie procesu decyzyjnego, dotyczącego powołania kontyngentu i jego organizacji, na podstawie dokumentów archiwalnych znajdującym się w zasobach dawnego Archiwum Wojskowego Instytucji Centralnych MON, a obecnie w Centralnym Archiwum Wojskowym.

Słowa kluczowe: Polska Wojskowa Jednostka Specjalna, Bliski Wschód, operacja pokojowa.

Polska dość wcześnie włączyła się aktywnie do procesu łagodzenia konfliktów lokalnych, zarówno polityczno-dyplomatycznych, jak i wojskowych, przez aktywne uczestnictwo w międzynarodowych misjach pokojowych. Żołnierze polscy uczestniczyli w operacjach pokojowych, w tym w międzynarodowych komisjach kontroli i nadzoru, misjach ONZ i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – w różnych rejonach świata. Udział w komisji nadzorującej rozejm na Półwyspie Koreańskim, po trzyletniej wyniszczającej wojnie, był naszym debiu-

tem na arenie międzynarodowej w utrzymywaniu pokoju. Polska jako członek założyciel ONZ formalnie miała te same prawa i obowiązki, co inni członkowie organizacji. Jednak lata „zimnej wojny” i przynależności Polski i jej armii do Układu Warszawskiego ograniczały działalność w misjach pokojowych.

Celem artykułu jest przedstawienie – na podstawie wybranych pięciu dokumentów archiwalnych znajdującym się w zasobach dawnego Archiwum Wojskowego Instytucji Centralnych Ministerstwa Obrony Narodowej (IC MON), a obecnie w Centralnym Archiwum Wojskowym (CAW) – procesu decyzyjnego dotyczącego powołania kontyngentu i jego organizacji.

Cała operacja odbywała się w sposób bardzo szybki, co wymagało wielu uzgodnień na szczeblu rządu, a właściwie Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (PZPR), a także MON, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, instytucji międzynarodowych, oraz z Kanadyjczykami, z którymi wykonywać mieliśmy wspólnie zadania logistyczne. W dokumencie nr 1 przedstawione zostało zarządzenie Ministra Spraw Zagranicznych o powołaniu pod koniec października 1973 r. sztabu do spraw udziału Polski w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie. Jak widać po instytucjach, jak i randze poszczególnych członków komisji, przedsięwzięcie to miało charakter priorytetowy na szczeblu państwa.

Biorąc pod uwagę wiele trudności związanych z organizacją kontyngentu i brakiem doświadczeń w całkowicie nieznanym dla Wojska Polskiego terenie, jak i pośpiech, na podstawie analizowanych dokumentów całą operację można uznać za sukces.

Zakończenie wojny Jom Kippur 25 października 1973 r., pomiędzy połączonymi siłami Egiptu i Syrii a państwem izraelskim, zostało wymuszone przez interwencję międzynarodową, która doprowadziła do zaprzestania walk i przystąpienia walczących stron do rozmów pokojowych. 25 października 1973 r. Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła rezolucję nr 338 powołującą Doraźne Siły Pokojowe Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEF-II). Jednym z państw zaproszonych do sił doraźnych była Polska¹.

Polska Wojskowa Jednostka Specjalna (PWJS) w siłach UNEF-II znalazła się na podstawie uchwały Rady Ministrów Nr 262/73 z 26.11.1973 r. i rozkazu Ministra Obrony Narodowej Nr 024/MON z 26.11.1973 r. polecających utworzyć taką jednostkę. Dokumenty nr 3 i 4 obrazują szybkość procesu decyzyjnego, gdzie w tym samym dniu na podstawie uchwały Rady Ministrów ukazuje się rozkaz Ministra Obrony Narodowej, który szczegółowo określa odpowiedzialność poszczególnych instytucji wojskowych i – w załączniku – precyzuje zasady wyna-

---

¹ Z. Moszumański, *Polskie kontyngenty wojskowe w misjach pokojowych na Bliskim Wschodzie*, [w:] *Wojsko Polskie w międzynarodowych misjach i operacjach pokojowych*, red. M. Marszałek, J. Zuziak, Warszawa 2010, s. 63; Z. Jagiełło, J. Kajetanowicz, *Wojska lądowe w wojnach lokalnych XX wieku*, Warszawa 2005, s. 165.

grodzienia dla uczestników misji. Po wyrażeniu zgody przez rząd Polski na udział żołnierzy WP w UNEF II, w Nowym Jorku przeprowadzone zostały trójstronne rozmowy (przedstawiciel sekretariatu ONZ, eksperci z Polski i Kanady) dotyczące rozdziału funkcji i zadań zabezpieczenia logistycznego w ramach UNEF-II².

Rozmowy były trudne, gdyż strona kanadyjska liczyła na organizację i kierowanie całą logistyką misji. Strona polska skłaniała się do ustalenia podziału funkcji i zabiegała o samodzielny status w Doraźnych Siłach Zbrojnych. W wyniku starań Sekretariatu ONZ osiągnięto kompromis możliwy do przyjęcia dla obu stron. Tym razem zaważył argument czysto polityczny – idąc na kompromis, zadania logistyczne powierzono dwóm kontyngentom, których państwa i armie były z dwóch przeciwstawnych układów polityczno-militarnych³.

Wyniki rozmów ostatecznie zostały zaakceptowane 22 listopada 1973 r. w formie tzw. memorandum, na mocy którego Polska zgodziła się na⁴:

- transport (stanów osobowych, żywności, materiałów pędnych, smarów itp.) wraz z obsługą techniczną własnych pojazdów;
- uzdatnianie i dowóz wody do wszystkich kontyngentów i posterunków;
- zadania inżynieryjne (w tym i rozminowanie) w strefie buforowej;
- opiekę medyczną całego personelu UNEF-II, przez zorganizowanie szpitala polowego i klinik przyszpitalnych.

W nazewnictwie międzynarodowych sił ONZ na Bliskim Wschodzie przyjęło się określać zadania wykonywane przez kontyngenty wojskowe Polski i Kanady jako logistyczne zabezpieczenie operacji w strefie rozdzielenia wojsk⁵.

Pierwsza zmiana PWJS była tworzona na bazie 6 Pomorskiej Dywizji Powietrznodesantowej (obecnie brygada) z Krakowa i uzupełniona niezbędnymi specjalistami, np. służby inżynieryjnej z innych jednostek Warszawskiego Okręgu Wojskowego. Natomiast kompanię transportową dla pierwszej zmiany organizowano na bazie 10 Sudeckiej Dywizji Pancerniej z Opola. Dowódcą tej zmiany mianowany został płk dypl. Jerzy Jarosz. Nie był to przypadek, gdyż był to doświadczony oficer, który w wielu ćwiczeniach dowodził desantowaniem całego batalionu w warunkach zbliżonych do bojowych, był attaché wojskowym, morskim i lotniczym PRL w Brukseli, a przed objęciem dowództwa PWJS – szefem sztabu – zastępcą dowódcy 6 Dywizji Powietrznodesantowej⁶.

² G. Ciechanowski, *Żołnierze polscy w misjach i operacjach pokojowych poza granicami kraju w latach 1953–1989*, Toruń 2009, s. 130.

³ W. Kozaczuk, *Misje pokojowe Wojska Polskiego 1953–1978*, Warszawa 1978, s. 184–187; G. Ciechanowski, op. cit., s. 131.

⁴ *Warszawski Okręg Wojskowy, historia i współczesność*, red. W. Rozbicki, Warszawa 1997, s. 158.

⁵ W. Kozaczuk, op. cit., s. 183.

⁶ *Warszawski Okręg Wojskowy, historia...*, s. 159; J. Królikowski, *Generałowie i admirałowie Wojska Polskiego 1943–1990*, t. 2: I–M, Toruń 2010, s. 69.

Z Krakowa na Bliski Wschód 13 listopada 1973 r. odleciała pierwsza grupa żołnierzy (13 osób: 10 oficerów i 3 żołnierzy służby zasadniczej), a więc po 14 dniach od chwili wyrażenia zgody przez Polskę na uczestnictwo w operacji. Planowy przerzut stanu osobowego i lżejszego sprzętu rozpoczęto transportem powietrznym od 16 listopada 1973 r. Transport lotniczy realizowany był przez samoloty An-12 i Il-12. Samoloty An-12 wykorzystano przede wszystkim do przewozu sprzętu i środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia oraz transportu. Stan osobowy przewożono głównie samolotami Il-18 i tylko wyjątkowo, w małych ilościach, samolotami An-12. Szczegółowe planowane terminy przelotów zostały przedstawione w dokumencie nr 2, który prezentuje zarządzenie Głównego Inspektora Szkolenia, Wiceministra Obrony Narodowej. Terminy przelotów były orientacyjne i ulegały zmianom wynikającym zarówno z potrzeb, jak i innych nieprzewidzianych utrudnień (brak zgody na przeloty, złe warunki meteorologiczne, przeglądy samolotów, itp.). Ostatecznie liczba przelotów wzrosła dwukrotnie, bo z planowanych 31 wykonano do połowy stycznia 73⁷.

Do przewozu sprzętu transportowego (ciężkiego) oraz środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia planowano trzy rejsy wynajętymi statkami handlowymi. W pierwszej kolejności załadowano samochody ciężarowe pododdziałów zabezpieczenia dowództwa jednostki, kompanii inżynieryjnej oraz część kompanii transportowej. Ostatecznie ze względu na niedoszacowane gabaryty sprzętu samochodowego i inżynieryjnego trzeba było jeszcze wykonać jeden rejs. Sprzęt i samochody przewiezione został w czterech rejsach drogą morską z Gdyni do Aleksandrii⁸.

Dowódca PWJS płk Jerzy Jarosz po krótkiej wizycie w siedzibie ONZ w Nowym Jorku przybył do rejonu misji 21 listopada. 24 listopada mógł już zameldować dowództwu gotowość do działania plutonu transportowego i inżynieryjno-saperskiego. Polski obóz wojskowy znajdował się najpierw w Heliopolis pod Kairem, a następnie w Ismailii. W Ismailii rozwinięty też był, prowadzony przez Polaków, szpital polowy dla całych sił UNEF. Szczegółowe obowiązki płk. Jarosza zostały przedstawione w dokumencie nr 5⁹.

W początkach stycznia 1974 r. stan liczebny UNEF wynosił 5545 żołnierzy z Austrii, Ghany, Finlandii, Indonezji, Irlandii, Nepalu, Peru, Senegal, Szwecji i Kanady – w tym 826 Polaków. Ich zadania ostatecznie zostały sprecyzowane na konferencji pokojowej w sprawie Bliskiego Wschodu z udziałem stron konfliktu i państw bezpośrednio zaangażowanych. 18 stycznia 1974 r. na podstawie wyników konferencji na sto pierwszym kilometrze między Kairem a Suezem zostało

⁷ CAW, IC MON, sygn. 18.91.1263, Inspektorat Szkolenia MON. teczka – nr 42. Uchwała i zarządzenia w sprawie PWJS na BW. ONZ, Ramowy plan przerzutu jednostki transportem powietrznym, k. 9; G. Ciechanowski, op. cit., s. 133.

⁸ Ibidem, k. 10; G. Ciechanowski, op. cit., s. 133.

⁹ *Warszawski Okręg Wojskowy, historia...*, s. 159.

podpisane porozumienie o rozdzieleniu wojsk egipskich i izraelskich, które zaczęły wycofywać się za Kanał Sueski. W powstałą „strefę buforową” weszły wojska UNEF (pod dowództwem gen. Ensio Siilasvuo), zakładając tam swoje posterunki¹⁰.

Każda zmiana kontyngentu polskiego trwała sześć miesięcy. Dla części kadry PWJS oraz oficerów pełniących funkcję w kwaterze głównej UNEF okres ten mógł być wydłużony do 12 miesięcy. Przed wyjazdem zakwalifikowani żołnierze przechodzili czteromiesięczne przeszkolenie przygotowawcze. Jednostka polska od początku spełniała zadania logistyczne; głównie rozwodziła wodę, żywność i inne zaopatrzenie dla jednostek operacyjnych i posterunków po syryjskiej stronie strefy buforowej. Natomiast pluton inżynieryjny zajmował się rozminowaniem i kontrolą terenu. Dla kontyngentu polskiego rozpoczął się okres wytężonej pracy. Wystarczy tylko przypomnieć problem zaopatrzenia w wodę posterunków, rozmieszczonych od Portu Saidu na wybrzeżu Morza Śródziemnego aż po położoną daleko nad Zatoką Sueską i na półwyspie Synaj, wysuniętą najdalej na południe, polską bazę w Abu Zenima¹¹.

Organizacja pierwszej zmiany kontyngentu polskiego UNEF-II przebiegała w warunkach nieustabilizowanej sytuacji na Bliskim Wschodzie i niezakończonych rokowań pokojowych co do wycofania wojsk izraelskich i egipskich oraz ustalenia strefy buforowej. Zmiana PWJS została przygotowana w bardzo krótkim terminie, o czym świadczą wybrane dokumenty:

- Zarządzenie nr 3 Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie powołania Sztabu d/s udziału Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie;
- Zarządzanie Głównego Inspektora Szkolenia Wiceministra Obrony Narodowej nr 042 z dnia 23.11.1973 r. w sprawie organizacji przerzutu Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej Doraźnych Sił Zbrojnych ONZ do Zjednoczonej Republiki Arabskiej;
- Uchwała nr 262/73 Rady Ministrów z dnia 26 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie;
- Rozkaz Ministra Obrony Narodowej nr 024/MON z dnia 26 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie.
- Dyrektywa nr 1 dla dowódcy Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie.

Z ich analizy wynika, że decyzje i przygotowanie kontyngentu toczyły się równolegle na płaszczyźnie międzynarodowej, partyjnej, państwowej, jak i najważniejszej – wojskowej. Pierwszą zmianę wysłano szybko, bez przygotowania, nie-

¹⁰ W. Kozaczuk, op. cit., s. 192–194.

¹¹ D. Kozerański, *Polskie kontyngenty wojskowe w operacjach pokojowych (1973–1999)*, „Przełęcz Historyczno-Wojskowy” 2005, nr 1, s. 93–94; Moszumański, op. cit., s. 72–73.

mal z dnia na dzień, o czym świadczą daty przerzutów żołnierzy i sprzętu transportem lotniczym i morskim. Obok aspektów wojskowo-politycznych, niewielu oficerów radziło sobie z językiem angielskim, a warunki terenowe i klimatyczne znacznie odbiegały od europejskich, stawiając dodatkowe wymagania zarówno żołnierzom, personelowi cywilnemu, pojazdom i urządzeniom technicznym. Ciekawym załącznikiem w dokumencie piątym są przedstawione zasady wynagrodzenia w formie dodatku walutowego. Jak widać, nie były to sumy, które mogły spowodować zawrót głowy, a dodatkowo o wiele niższe niż wypłacane w innych kontyngentach wojskowych. Niemniej mimo wielu trudności i niezajomości realiów służby na Bliskim Wschodzie żołnierze pierwszej Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej wypadli dobrze w konfrontacji z nieoczekiwanymi sytuacjami na zupełnie obcym terenie, tworząc podstawy do działań dla kolejnych zmian.

Dokument 1

ZARZĄDZENIE NR 3 MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH

w sprawie powołania Sztabu d/s udziału Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie¹²

§ 1

W wykonaniu decyzji Biura Politycznego KC PZPR z dnia 26 października 1973 r. powołuję Sztab do spraw udziału Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie w następującym składzie:

Przewodniczący: Tow. Jan Czapla, Wiceminister Spraw Zagranicznych
Członkowie: Tow. Lucjan Piątkowski,
Zastępca Kierownika Wydziału Zagranicznego KC PZPR;
Tow. Jan Chyliński – Minister,
Zastępca przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów;
Tow. Generał dywizji Stanisław Antos,
Szef Inspektoratu Szkolenia MON;
Tow. Generał brygady Czesław Kiszczak,
Szef II Zarządu Sztab Generalnego WP;

¹² CAW, IC MON, sygn. 18.91.1263, Inspektorat Szkolenia MON, teczka – nr 42. Uchwała i zarządzenia w sprawie PWJS na BW. /Bliski Wschód/ ONZ, Inspektorat Szkolenia MON, wpłynęła dnia 5 grudnia 1973 r., k. 29–31.

Tow. Pułkownik Leszek Guzik,
Wicedyrektor Departamentu I w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych;
Tow. Karol Nowakowski,
Dyrektor Generalny w Ministerstwie Spraw Zagranicznych,
Tow. Stanisław Turbański,
Dyrektor Departamentu V w Ministerstwie Spraw Zagranicznych,
Tow. Bernard Bogdański,
Dyrektor Departamentu Kadr w Ministerstwie Spraw Zagranicznych;
Tow. Kazimierz Szablewski,
Wicedyrektor Departamentu Międzynarodowych Organizacji w Ministerstwie Spraw Zagranicznych;
Tow. Zdzisław Wójcik,
Wicedyrektor Departamentu V w Ministerstwie Spraw Zagranicznych;
Tow. Stanisław Pawlak,
Radca Ministra w Gabinetie Ministra Spraw Zagranicznych

§ 2

Do zakresu zadań i obowiązków Sztabu należy:

Kierowanie działalnością polskiej jednostki w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie, a w szczególności:

1. Ustalanie wytycznych do pracy kierownictwa jednostki.
2. Ocena sytuacji na Bliskim Wschodzie i w Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz formułowanie wynikających stąd zadań dla polskiej jednostki.
3. Przedstawianie Biuru Politycznemu KC PZPR i Radzie Ministrów PRL ocen i wniosków dotyczących udziału Polski w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ.
4. Nadzór nad zabezpieczeniem przez właściwe jednostki administracji państwowej obsady kadrowej, zaplecza organizacyjnego i środków finansowych dla potrzeb polskiej jednostki w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ.

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

W porozumieniu:

Minister Spraw Zagranicznych

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Dokument 2

ZARZĄDZANIE GŁÓWNEGO INSPEKTORA SZKOLENIA WICEMINISTRA OBRONY NARODOWEJ Nr 042 z dnia 23.11.1973 r.

w sprawie organizacji przerzutu Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej Doraźnych Sił Zbrojnych ONZ do Zjednoczonej Republiki Arabskiej¹³

Celem sprawnego i zorganizowanego przerzutu Jednostki Specjalnej do Zjednoczonej Republiki Arabskiej zarządzam:

1. Przerzutu jednostki dokonać:
  - transportem lotniczym – sprzęt lekki, ludzie oraz niezbędne środki transportowe i materiałowego zabezpieczenia;
  - transportem morskim – sprzęt transportowy, techniczny i środki materiałowo-technicznego zabezpieczenia.Ramowy plan przerzutu jednostki – w załączeniu.
2. Za całość przygotowań i organizacji przerzutu Jednostki Specjalnej czynię odpowiedzialnym I Zastępcę Głównego Inspektora Szkolenia – Szefa Inspektoratu Szkolenia MON.
3. Dowódca Warszawskiego Okręgu Wojskowego zorganizuje przerzut dowództwa Jednostki Specjalnej wraz z pododdziałami zaopatrzenia i obsługi kompanii inżynierskiej oraz zorganizuje kierownictwo załadunku na transport morski i lotniczy wszystkich pododdziałów wchodzących w skład w/w jednostki.
4. Dowódca Śląskiego Okręgu Wojskowego zorganizuje przerzut kompanii transportowej wchodzącej w skład Jednostki Specjalnej zgodnie z planem Warszawskiego Okręgu Wojskowego.
5. Dowódca Wojsk Lotniczych zabezpieczy wykonanie przerzutu pododdziałów transportem lotniczym.
6. Dowódca Pomorskiego Okręgu Wojskowego zabezpieczy w garnizonie Gdańsk zgrupowanie sprzętu i pojazdów mechanicznych oraz grupę załadowczą Warszawskiego Okręgu Wojskowego.
7. Na każdy samolot i statek handlowy należy sporządzać wykazy imienne żołnierzy oraz przewożonego sprzętu i środków materiałowych w 2-ch egzemplarzach w języku angielskim (zabierane wraz z pododdziałami i sprzętem). Identyczne wykazy winny być sporządzone w języku polskim i przechowywane w sztabie WOW, a jeden egzemplarz przedstawiony do Inspektoratu Szkolenia.
8. Dowódca Warszawskiego Okręgu Wojskowego do dnia 24.11. br. przedstawi mi szczegółowy plan przerzutu jednostki.

¹³ CAW, IC MON, sygn. 18.91.1263, Inspektorat Szkolenia MON, teczka – nr 42. Uchwała i zarządzenia w sprawie PWJS na BW. ONZ, Inspektor Szkolenia MON, nr 6356, k. 7–10.

Realizację przerzutu jednostki ujmować w codziennych sprawozdaniach operacyjnych.

GŁÓWNY INSPEKTOR SZKOLENIA
gen. dyw. Eugeniusz MOLCZYK
Wiceminister Obrony Narodowej

ZAŁĄCZNIK NR 1
RAMOWY PLAN PRZERZUTU JEDNOSTKI

a) transportem powietrznym

Data	Środki transportu powietrznego	Uwagi
16.11	2 AN-12 1 Ił-18	Samoloty AN-12 wykorzystać przede wszystkim do przewozu sprzętu i środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia oraz transportu. Stan osobowy przewozić głównie samolotem Ił-18 i tylko w minimalnych ilościach samolotami AN-12. Terminy przelotów są orientacyjne i mogą ulegać zmianom wynikającym zarówno z potrzeb planu przewozów, jak i innych (brak zgody na przeloty, złe warunki meteorologiczne, przeglądy samolotów itp.)
18.11	1 AN-12	
19.11	1 AN-12	
20.11	1 AN-12	
21.11	1 AN-12 1 Ił-18	
22.11	1 AN-12	
24.11	1 AN-12 1 Ił-18	
25.11	1 AN-12	
26.11	1 AN-12	
27.11	1 AN-12	
28.11	[1/2?]AN-12	
29.11	2 AN-12	
30.11	1 AN-12	
1.12	1 AN-12	
2.12	1 AN-12	
3.12	2 AN-12	
4.12	2 AN-12	
5.12	2 AN-12	
7.12	2 AN-12	
8.12	2 AN-12	
10.12	1 Ił-18	
11.12	1 AN-12	
12.12	1 AN-12	
20.12	1 Ił-18	
27.12	1 Ił-18	
5.01.74	1 Ił-18	
Rezerwa ok. 7–10.01.74 r.	1 Ił-18	

W planie przerzutu transportem powietrznym przewidzieć w pierwszej kolejności:

- pododdziały zabezpieczenia;

- część kompanii inżynieryjnej (dowództwo, sekcja planowania i nadzoru robót budowlanych, drużyna rozpoznania inżynieryjnego, pluton rozminowania, drużyna remontowo-budowlana);
- część kompanii transportowej;
- niezbędne środki zabezpieczenia (zakwaterowania, wyżywienia i transportu).

b) transportem morskim

Do przewozu sprzętu transportowego (ciężkiego) oraz środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia przewidywać wykorzystanie trzech statków typu 6,3 DWT.

Orientacyjne terminy podstawienia statków pod załadunek w porcie Gdańsk:

- pierwszy – w dniu 25.11.73 r.,
- drugi – w dniu 5–6.12.73 r.,
- trzeci – w dniu około 20.12.73 r.

W pierwszej kolejności załadować samochody ciężarowe pododdziałów zabezpieczenia dowództwa jednostki, kompanii inżynieryjnej oraz część (około plutonu) kompanii transportowej. Na każdy statek przewidzieć do przewiezienia ośmiu żołnierzy.

- c) Przerzutu stanu osobowego dokonywać z takim założeniem, aby nie gromadzić przedwcześnie nadmiernej ilości ludzi przed przybyciem do miejsca przeznaczenia transportem morskim zasadniczego sprzętu.

Dokument 3

UCHWAŁA Nr 262/73 RADY MINISTRÓW z dnia 26 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie¹⁴

Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1

Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych i Ministrem Spraw Wewnętrznych, utworzy Polską Wojskową Jednostkę Specjalną w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie, zwaną dalej „jednostką specjalną”.

¹⁴ CAW, IC MON, sygn. 18.91.1263, Inspektorat Szkolenia MON, teczka – nr 42. Uchwała i zarządzenia w sprawie PWJS na BW. ONZ, k. 1–6.

§ 2

1. Jednostka specjalna jest jednostką wojskową Sił Zbrojnych PRL, podległą Ministrowi Obrony Narodowej, który – ze względu na szczególne jej zadania – współdziała w kierowaniu nią z Ministrem Spraw Zagranicznych i Ministrem Spraw Wewnętrznych.
2. Jednostkę specjalną tworzy się poprzez wydzielenie jej z Sił Zbrojnych w ramach ich limitu oraz uzupełnienie niezbędnymi specjalistami poza limitem Sił Zbrojnych delegowanymi przez Ministra Spraw Zagranicznych oraz Ministra Spraw Wewnętrznych.
3. Organizację jednostki specjalnej określi Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych.

§ 3

Upoważnia się Ministra Spraw Zagranicznych do podjęcia rozmów i zawarcia porozumienia z Sekretarzem Generalnym ONZ w sprawie udziału jednostki specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie.

§ 4

1. Zadania polityczne oraz ogólne kierunki działania dla jednostki specjalnej ustala Sztab, powołany przez Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i Ministrem Spraw Wewnętrznych.
2. Sztab podlega Ministrowi Spraw Zagranicznych.

§ 5

1. Minister Obrony Narodowej zapewni jednostce specjalnej niezbędne wyposażenie, uzbrojenie i środki transportu oraz inne środki niezbędne dla jej funkcjonowania, a także zorganizuje łączność radiową między Ministerstwami Spraw Zagranicznych i Obrony Narodowej a jednostką specjalną.
2. Minister Spraw Wewnętrznych w uzgodnieniu z Ministrami Spraw Zagranicznych i Obrony Narodowej zapewni jednostce specjalnej tajną łączność sztyfrową i kurierską.
3. Ministrowie Komunikacji, Żeglugi i Handlu Zagranicznego zapewnią, na zapotrzebowanie Ministra Obrony Narodowej, transport i spedycję osób, uzbrojenia, wyposażenia i zaopatrzenia dla jednostki specjalnej – na zasadach odpłatności, według ogólnych warunków przewozu.

§ 6

1. Żołnierze pełniący służbę w jednostce specjalnej otrzymują należności i świadczenia przewidziane w przepisach wojskowych z zastrzeżeniem do-

datkowych uprawnień w zakresie uposażenia i innych należności pieniężnych oraz urlopów, wynikających z Uchwały.

2. Delegowane do wykonania zadań w jednostce specjalnej osoby, których stosunek służbowy regulują w kraju przepisy szczególne, otrzymują w okresie oddelegowania należności i świadczenia określone w tych przepisach, z zachowaniem dodatkowych uprawnień w zakresie uposażenia i innych należności pieniężnych oraz urlopów wynikających z niniejszej Uchwały.

§ 7

Inne osoby, niewymienione w § 6, wyznaczone do wykonywania zadań w jednostce specjalnej, zostaną oddelegowane przez instytucje, w których są zatrudnione, do tej jednostki na czas wykonywania w niej zadań. Po zakończeniu pracy w jednostce specjalnej osobom tym zapewnia się powrót na zajmowane poprzednio lub równorzędne stanowisko.

§ 8

1. Żołnierze pełniący służbę w jednostce specjalnej oraz osoby, o których mowa w § 6 ust. 2, zachowują przez czas wykonywania zadań za granicą prawo do uposażenia w złotych w wysokości należnej na ostatnio zajmowanym stanowisku wraz z dodatkami.
2. Inne osoby delegowane zachowują przez czas wykonywania zadań w jednostce specjalnej prawo do wynagrodzenia w złotych w wysokości otrzymywanej w dotychczasowym zakładzie pracy wraz ze wszystkimi dodatkami. Ruchome składniki wynagrodzenia oblicza się według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzeń za urlop wypoczynkowy. Wynagrodzenie wypłaca dotychczasowy zakład pracy, a refunduje je Ministerstwo Obrony Narodowej.
3. Osoby delegowane do wykonywania zadań w jednostce specjalnej, które w dniu wyjazdu posiadały prawo do zaopatrzenia w złotych emerytalnego lub inwalidzkiego, zachowują w okresie pobytu za granicą w jednostce specjalnej prawo do tego zaopatrzenia w pełnej przyznanej wysokości.
4. Osoby, które w dniu oddelegowania do jednostki specjalnej nie były zatrudnione i nie pobierały wynagrodzenia w żadnym zakładzie pracy, otrzymują w okresie pobytu za granicą wynagrodzenie w złotych w kraju w wysokości minimalnego wynagrodzenia wypłacanego przez Ministerstwo Obrony Narodowej.
5. Osobom, które w dniu oddelegowania do jednostki specjalnej otrzymywały wynagrodzenie z tytułu honorariów lub za prace zlecone, Ministerstwo Obrony Narodowej zapewni wypłatę ekwiwalentu w wysokości przeciętnych dochodów z powyższych tytułów, otrzymywanych w okresie ostatnich 3 mie-

sięcy, nie więcej jednak niż 2000 zł miesięcznie. Wypłata tego ekwiwalentu następuje łącznie z wynagrodzeniem określonym w ust. 2 lub 3.

§ 9

1. Żołnierzem i innym osobom delegowanym, wchodzącym w skład jednostki specjalnej, przyznaje się:
  - a) bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie w okresie zgrupowania celem dokonania przygotowań do wyjazdu oraz w czasie pobytu za granicą,
  - b) ryczałtowy dodatek walutowy oraz dodatek polowy, płatne w walucie wymiennej,
  - c) umundurowanie i wyposażenie indywidualne lub jego ekwiwalent w złotych według zasad ustalonych przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych,
  - d) bezpłatny przejazd do miejsca pobytu jednostki specjalnej i z powrotem,
  - e) urlop dodatkowy w kraju w wymiarze 30 dni po 6-miesięcznym pobycie za granicą w jednostce specjalnej, płatny według zasad określonych w § 8, wymiar urlopu dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej określi Minister Obrony Narodowej,
  - f) bezpłatną opiekę lekarską,
  - g) jednorazowy zasiłek pieniężny przed wyjazdem za granicę.
2. Kurierom, osobom kierowanym do jednostki specjalnej w przejazdach indywidualnych oraz żołnierzom i innym osobom delegowanym wykonującym zadania poza jednostką specjalną, wypłaca się koszty podróży i diety według zasad obowiązujących dla pracowników skierowanych do pracy za granicą.
3. Minister Obrony Narodowej określi:
  - a) w porozumieniu z Ministrem Finansów – wysokość i zasady wypłaty należności, wymienionych w ust. 1 lit. b) i g),
  - b) w porozumieniu z Ministrami Spraw Zagranicznych i Spraw Wewnętrznych – tabele stanowisk i zaszeregowania osób delegowanych przez tych Ministrów,
  - c) uprawnienia żołnierzy do świadczeń wymienionych w ust. 1.

§ 10

Minister Obrony Narodowej zapewni pełną ewidencję wszystkich wydatków (osobowych i rzeczowych) ponoszonych na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem i działalnością jednostki specjalnej oraz będzie informował Radę Ministrów o wysokości poniesionych wydatków. [...] ¹⁵

---

¹⁵ Paragrafy 11–13 dotyczą kwestii ubezpieczenia żołnierzy i pracowników wojska wykonujących zadania służbowe poza granicami kraju.

§ 14

Wykonanie uchwały porucza się Ministrowi Obrony Narodowej, Ministrowi Spraw Zagranicznych, Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Ministrowi Finansów i innym właściwym ministrom.

§ 15

Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

PREZES RADY MINISTRÓW
/ - / Piotr Jaroszewicz

Dokument 4

ROZKAZ MINISTRA OBRONY NARODOWEJ Nr 024/MON z dnia 26 listopada 1973 r.

w sprawie utworzenia Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie¹⁶

Zgodnie z decyzją Biura Politycznego KC PZPR oraz uchwałą nr [362/7...] Rady Ministrów z dnia 26.11.1973 r. w sprawie utworzenia Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie

rozkazuję:

1. Sformułować i przygotować Polską Wojskową Jednostkę Specjalną w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie, zwaną dalej „jednostką specjalną”, składającą się z pododdziałów określonych rodzajów zabezpieczenia i skierować na Bliski Wschód w terminach ustalonych na podstawie uzgodnień dokonanych z Sekretariatem ONZ.

Na dowódcę jednostki specjalnej wyznaczam szefa Sztabu 6 DPD płka Jerzego JAROSZA.

2. W celu odpowiedniego zorganizowania i przygotowania jednostki specjalnej oraz dokonania przerzutu na Bliski Wschód powołuję zespół operacyjny pod kierownictwem I Zastępcy Głównego Inspektora Szkolenia – Szefa Inspektoratu Szkolenia MON – gen. dyw. Stanisława ANTOSA.

W skład zespołu wchodzi:

- I Zastępca Szefa GZP – gen. bryg. Józef BARYŁA,
- Z ramienia Głównego Inspektoratu Planowania i Techniki – gen. bryg. Mieczysław BRONOWIECKI,

¹⁶ CAW, IC MON, sygn. 18.91.1263, Inspektorat Szkolenia MON, teczka – nr 42. Uchwała i zarządzenia w sprawie PWJS na BW. ONZ, Inspektorat Szkolenia MON, 6692, k. 1–6.

- Pełnomocnik MON do spraw Wyodrębnionego Budownictwa Lądowego i Wodnego gen. bryg. Leopold RAZNOWIECKI,
  - Szef Służby Czołgowo-Samochodowej MON – gen. bryg. Władysław SZYMŁOWSKI,
  - Szef Sztabu WOW – gen. bryg. Tadeusz BEŁCZEWSKI,
  - Zastępca Szefa Inspektoratu Szkolenia MON – Szef Zarządu I – płk dypl. Bolesław SZCZEPANIAK
oraz inni niezbędni oficerowie z instytucji centralnych MON wyznaczeni przez szefów tych instytucji.
3. Jednostkę specjalną sformować na bazie 6 DPD oraz innych jednostek okręgów wojskowych (głównie WOW) i rodzajów sił zbrojnych oraz IC MON.
  4. Dowódca Warszawskiego Okręgu Wojskowego:
    - a) Zorganizuje, przygotuje i wyposaży jednostkę specjalną;
    - b) zorganizuje i przeprowadzi szkolenie całego stanu osobowego organizowanej jednostki specjalnej do działania poza granicami kraju, zwracając szczególną uwagę na zapewnienie właściwej postawy moralno-politycznej żołnierzy, wysokiej dyscypliny i wzorowego porządku wojskowego;
    - c) zorganizuje szczerzenie ochronne całego stanu osobowego jednostki specjalnej.
  5. Dowódcy Śląskiego i Pomorskiego Okręgów Wojskowych – wydzielić oraz odpowiednio przygotują części sił i środków dla jednostki specjalnej.
  6. Szef Sztabu Generalnego i Główny Inspektor Szkolenia – zapewnią, każdy w swoim zakresie, nadzór nad realizacją zadań organizacyjno-przygotowawczych związanych z udziałem jednostki specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ i dowodzeniem jej działalnością.

Szef Sztabu Generalnego spowoduje dokonanie niezbędnych przedsięwzięć mających na celu zapewnienie gotowości bojowej oddziałów, z których wydzielony zostanie stan osobowy i sprzęt do jednostki specjalnej.
  7. Szef Głównego Zarządu Politycznego WP – zorganizuje odpowiednie zabezpieczenie partyjno-polityczne stanu osobowego jednostki specjalnej w okresie przygotowawczym oraz w czasie pobytu za granicą.
  8. Główny Kwatermistrz WP, Główny Inspektor Planowania i Techniki oraz szefowie rodzajów wojsk i służb MON – każdy w swoim zakresie – zabezpieczą jednostkę specjalną pod względem materiałowym, medycznym i technicznym, udzielając niezbędnej pomocy dowództwom okręgów wojskowych, a zwłaszcza dowództwu WOW oraz ustalą system zaopatrywania i obsługi na czas jej pobytu na Bliskim Wschodzie.
  9. Dowódca Wojsk Lotniczych – zabezpieczy przerzut na Bliski Wschód transportem powietrznym określonych sił i środków jednostki specjalnej.
  10. Szef Wojskowej Służby Wewnętrznej – zapewni sprawdzenie i specjalistyczne przeszkolenie personelu wojskowego przewidzianego do jednostki specjalnej.

11. Szef Departamentu Kadr MON – zapewni właściwy dobór i skierowanie do jednostki specjalnej tłumaczy oraz dokonanie określonych formalności związanych ze skierowaniami do jednostki specjalnej kadry zawodowej z innych jednostek.
  12. Żołnierzom wchodzącym w skład jednostki specjalnej udziela się urlopu dodatkowego w kraju, po sześciomiesięcznym pobycie za granicą w jednostce specjalnej:
    - a) żołnierzom zawodowym oraz służby okresowej i osobom cywilnym – w wymiarze 30 dni;
    - b) żołnierzom zasadniczej służby wojskowej – w wymiarze 15 dni.
  13. Wynagrodzenie walutowe i inne należności pieniężne dla żołnierzy i osób cywilnych włączonych do składu osobowego jednostki specjalnej ustala się na zasadach określonych w załączniku do niniejszego rozkazu.
  14. Zagadnienia organizacyjne i szkoleniowe wynikające z niniejszego rozkazu uregulują Szef Sztabu Generalnego, Główny Inspektor Szkolenia, Szef Głównego Zarządu Politycznego i Główny Kwatermistrz WP.
  15. Niezbędne zarządzenia wydadzą również – w uzgodnieniu z Szefem Inspektoratu Szkolenia MON – szefowie rodzajów wojsk i służb MON.
- Zał. 1 na 4 ark.

MINISTER OBRONY NARODOWEJ
/ - / gen. armii Wojciech JARUZELSKI

Załącznik do rozkazu MON
ZASADY WYNAGRODZENIA WALUTOWEGO I INNYCH NALEŻNOŚCI
PIENIĘŻNYCH DLA STANU OSOBOWEGO JEDNOSTKI

§ 1

1. Żołnierzom zawodowym (osobom cywilnym) wchodzącym w skład PWJS przysługuje w zależności od zajmowanego stanowiska (pełnionej funkcji) ryczałtowy dodatek walutowy w następującej wysokości miesięcznej w dolarach USA:

grupa	stanowisko (funkcja)	\$ US
I.	Dowódca PWJS	300
II.	Zca dowódcy (st. doradca)	250
III.	Pomocnik dowódcy, kierownik sekcji: WSW, finansów, i sekretarz POP, doradca (specjalista)	220
IV.	Dowódca kompanii	200
V.	Oficer funkcyjny, zca dowódcy kompanii	185
VI.	Dca plutonu	170
VII.	Technik, szef kompanii, pom. dcy plutonu (chor.)	155
VIII.	Dca drużyny, dca radiostacji. st. mechanik, podoficer służby	140
IX.	Dca patrolu, st. kierowca, st. radiotelegrafista, podoficer ewidencyjny	130

Dodatek ten przekazywany jest miesięcznie z dołu – bezpośrednio na imienne oprocentowane rachunki walutowe żołnierzy (osób cywilnych) w Banku Polska Kasa Opieki S.A. w Warszawie.

2. Stanowiska (funkcje) niewymienione w ust. 1 zajmowane (wykonywane) przez żołnierzy zawodowych (osoby cywilne) wchodzących w skład PWJS zaszerogowuje się do odpowiednich grup dla celów wypłaty ryczałtowego dodatku walutowego – Szef Departamentu Finansów MON.

§ 2

1. Żołnierze zawodowi, podoficerowie i szeregowcy służby zasadniczej oraz osoby cywilne wchodzące w skład PWJS otrzymują w czasie pełnienia służby za granicą dodatek połowy w następującej wysokości miesięcznej w przeliczeniu na dolary USA:

1) zajmujący stanowiska (pełniący funkcję) zaszerogowania do grupy:

I	150,-
II	120,-
III i IV	100,-
V i VI	90,-
VII	80,-
VIII i IX	70,-

2) podoficerowie służby zasadniczej

40,-

3) st. szeregowcy i szeregowcy:

a) pełniący funkcje dowódcze

40,-

b) pozostali

30,-

Dodatek powyższy płatny jest w PWJS z góry w dniu pierwszego i piętnastego każdego miesiąca w wysokości połowy stawek miesięcznych – w walucie kraju pobytu PWJS.

2. Zaoszczędzone kwoty pochodzące z dodatku polowego mogą być przekazane za pośrednictwem PWJS na oprocentowany rachunek walutowy żołnierza (osoby cywilnej).

§ 3

1. Prawo do ryczałtowego dodatku walutowego oraz dodatku polowego powstaje od dnia przekroczenia granicy PRL w drodze za granicę (przy wyjeździe środkami komunikacji lotniczej – od dnia startu samolotu z ostatniego lotniska w kraju, a przy wyjeździe środkami komunikacji morskiej – od dnia wyjścia statku z portu polskiego), gaśnie z dniem przekroczenia granicy PRL w drodze do kraju (przy powrocie środkami komunikacji lotniczej – z dniem wylądowania samolotu na pierwszym lotnisku w kraju, a przy powrocie środkami komunikacji morskiej – z dniem wejścia statku do portu polskiego), z zastrzeżeniem wynikającym z ust. 3.

2. Ryczałtowy dodatek walutowy i dodatek połowy za część miesiąca oblicza się, mnożąc $1/30$ część stawki miesięcznej tych dodatków przez ilość dni, za które one przysługują.

3. Żołnierzom (osobom cywilnym) zawieszonym w czynnościach służbowych lub tymczasowo aresztowanym zawiesza się od najbliższego terminu płatności prawo do ryczałtowego dodatku walutowego oraz połowy dodatku połowego. W razie uchylecia zawieszenia lub tymczasowego aresztowania zwraca się zawieszony ryczałtowy dodatek walutowy i połowę dodatku połowego, jeżeli postępowanie dyscyplinarne albo przed sądem honorowym lub postępowanie karne zostało umorzone, względnie żołnierz (osoba cywilna) został uniewinniony wyrokiem sądu.

§ 4

1. Żołnierze (osoby cywilne) zaliczeni do składu osobowego PWJS otrzymują przed wyjazdem za granicę jednorazowy zasiłek pieniężny, płatny w złotych:

- 1) żołnierze zawodowi (osoby cywilne) – w wysokości jednomiesięcznego uposażenia (wynagrodzenia) obliczonego jak za urlop wypoczynkowy,
- 2) żołnierze służby zasadniczej – w wysokości dwumiesięcznego uposażenia zasadniczego.

2. Zasiłek określony w ust. 1 nie przysługuje osobom cywilnym, które otrzymały ekwiwalent gotówkowy w zamian umundurowania i wyposażenia osobistego.

3. Żołnierze (osoby cywilne) wykonujący zadania służbowe poza granicami kraju będącego miejscem stacjonowania PWJS otrzymują zwrot kosztów zakwaterowania, przejazdów oraz diety, w wysokości 80% stawki normalnej diety – stosownie do przepisów w sprawie pokrywania kosztów przy podróżach poza granicami kraju. W uzasadnionych przypadkach dowódca PWJS może przyznać żołnierzowi (osobie cywilnej) pełne diety za czas tej podróży. Jeżeli żołnierz (osoba cywilna) otrzymuje w tym czasie bezpłatne wyżywienie, przysługują mu diety w wysokości 25% stawki normalnej diety.

4. Żołnierze pełniący służbę w PWJS zachowują prawo do pełnego uposażenia w złotych należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. W uposażeniu tym uwzględnia się również średniomiesięczny dodatek specjalny i premie z okresu ostatnich trzech miesięcy oraz inne dodatki o charakterze niestałym w przeliczeniu miesięcznym z okresu ostatnich dwunastu miesięcy przed skierowaniem do PWJS.

Dokument 5

DYREKTYWA NR 1

dla dowódcy Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie¹⁷

1. Napięcie na Bliskim Wschodzie, wynikające z wieloletniej agresywnej polityki Izraela, wywiera negatywny wpływ na całokształt sytuacji międzynarodowej, hamuje postęp procesów odprężenia w stosunkach Wschód–Zachód, w tym także w Europie, i zawiera w sobie stałą groźbę zakłócenia pokoju światowego, jest sprzeczne z pokojowymi aspiracjami narodów, w tym i naszego dynamicznie budującego socjalizm kraju.

Polska, na prośbę Rady Bezpieczeństwa, postanowiła wziąć udział w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie, aby w miarę swych możliwości przyczynić się do wprowadzenia w życie zawieszenia broni, wygaszenia ogniska wojny i przywrócenia sprawiedliwego i trwałego pokoju. Pragniemy tym samym wnieść wkład do rozwiązania konfliktu na Bliskim Wschodzie, zapewniającego wszystkim państwom i narodom tego regionu pokój, bezpieczeństwo i integralność ich terytoriów.

2. Zwrócenie się Rady Bezpieczeństwa ONZ do Polski, szczególnie aktywnie poparte przez Związek Radziecki, stanowi wyraz uznania dla pokojowej polityki naszego kraju i rosnącej roli krajów wspólnoty socjalistycznej w utrzymaniu pokoju światowego.

Misję tę należy wypełnić z honorem, w sposób odpowiedzialny i godny obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, mocnego ogniwa wspólnoty socjalistycznej. Jednostka polska jest jedynym reprezentantem krajów – członków Układu Warszawskiego – w tych siłach. Postawa żołnierzy jednostki Wojska Polskiego w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ musi odpowiadać w pełni wykonywanej misji. Postawę tę powinien cechować patriotyzm i internacjonalizm, wynikające z umiłowania ojczyzny, naszej socjalistycznej ideologii i sprawy pokoju.

3. Jednostka polska będzie wykonywać swe funkcje jako część składowa wielonarodowych Doraźnych Sił Zbrojnych ONZ. Spełniać więc będzie zadania o szczególnym międzynarodowym znaczeniu zlecane przez Radę Bezpieczeństwa ONZ za pośrednictwem Sekretarza Generalnego i dowódcy naczelnego DSZ. Wynikają z tego ważne konsekwencje i określona specyfika działania.
4. Głównym celem udziału Polski w DSZ ONZ jest przyczynienie się do zabezpieczenia i nadzorowania realizacji przerwania ognia, umożliwiającego przej-

---

¹⁷ CAW, IC MON, sygn. 18.91.1263, Inspektorat Szkolenia MON,teczka – nr 42. Uchwała i zarządzenia w sprawie PWJS na BW.ONZ, Inspektorat Szkolenia MON, wpłynęło dnia 5 grudnia 1973 r., k. 56–59.

ście do negocjacji i rozwiązań politycznych w oparciu o rezolucję Rady Bezpieczeństwa Nr 242 z 22 listopada 1967 r., która przewiduje w szczególności wycofanie izraelskich sił zbrojnych z terytoriów okupowanych od 1967 r.

5. Obecnie najważniejszym zadaniem i krokiem dla przywrócenia pokoju na Bliskim Wschodzie powinno być zrealizowanie rezolucji Rady Bezpieczeństwa Nr 338, 339 i 340, a zwłaszcza wycofanie jednostek izraelskich na pozycje zajmowane w dniu 22 X 1973 r.
6. Działanie polskiej jednostki w DSZ ONZ jest wyrazem realizacji założeń polityki zagranicznej naszego państwa ludowego i musi służyć tej polityce. Fakt ten powinien zawsze być brany pod uwagę przy wypełnianiu przez tę jednostkę swych funkcji w ramach Doraźnych Sił Zbrojnych ONZ. Jednocześnie należy pamiętać, że Siły te zobowiązane są do działania obiektywnego, zgodnego z rezolucjami i wytycznymi Rady Bezpieczeństwa oraz innymi aktami prawa międzynarodowego.

Umiejętne wykonywanie tych wskazań zgodnie z interesami Polski jest podstawowym zadaniem polskiej jednostki.

7. Udział polskiej jednostki w działaniach służących zabezpieczeniu pokoju na Bliskim Wschodzie powinien przyczynić się do umocnienia międzynarodowego prestiżu naszego kraju oraz wspólnoty socjalistycznej. Sprzyjać temu będzie godna, zyskująca zaufanie postawa polskich żołnierzy – ich morale, dyscyplina, prezencja oraz sumienne wykonywanie nałożonych na nich obowiązków.
8. Członkowie jednostki polskiej powinni respektować normy prawne obowiązujące w kraju pobytu oraz szanować miejscowe zwyczaje. W postawie swej powinni oni dawać wyraz solidarności dla walki narodów arabskich z agresją Izraela oraz okazywać internacjonalistyczną, życzliwą postawę wobec ludzi pracy. W kontaktach ze wszystkimi stronami konfliktu musi obowiązywać pełna poprawność w zachowaniu się.
9. W stosunkach z innymi narodowymi kontyngentami w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ współdziałanie opierać należy na zasadach żołnierskiej, wynikającej z ducha naszych regulaminów, pomocy i współpracy.
10. Przy wykonywaniu zadań w ramach DSZ ONZ dowódca jednostki polskiej jest zobowiązany maksymalnie troszczyć się o zachowanie bezpieczeństwa wszystkich członków jednostki. Sprawa zagwarantowania bezpieczeństwa podległych żołnierzy musi być brana każdorazowo pod uwagę jako priorytetowy czynnik przy wypełnianiu zadań służbowych.
11. Jednostką dowodzi jednoosobowo dowódca mianowany przez Ministra Obrony Narodowej. W realizacji stojących przed jednostką zadań pomagają mu zastępcy oraz inni członkowie dowództwa i sztabu jednostki.

Powołuje się starszego doradcę i dwóch doradców do spraw prawno-międzynarodowych, którzy wchodzić w skład kierownictwa jednostki.

12. Zadania polityczne oraz ogólne kierunki działania jednostki ustala Sztab powołany przez Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i Ministrem Spraw Wewnętrznych.
Sztab nadzoruje wykonywanie swych wytycznych przez jednostkę.
Sztab podlega Ministrowi Spraw Zagranicznych.
13. Wytyczne i polecenia Sztabu, dotyczące zadań politycznych jednostki, przekazuje dowódcy jednostki Przewodniczący Sztabu w uzgodnieniu ze swym Zastępcą, wyznaczonym przez Ministra Obrony Narodowej.
Wytyczne i zadania w pozostałych sprawach przekazuje dowódcy jednostki Zastępca Przewodniczącego Sztabu, wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej.
14. W razie sprzeczności między rozkazami dowódcy DSZ ONZ i poleceniami przełożonych z kraju dowódca jednostki realizuje polecenia z kraju. W innych wypadkach odmowa wykonania rozkazu wydanego przez dowódcę DSZ ONZ może nastąpić wyłącznie wówczas, jeżeli w sposób oczywisty jest on sprzeczny z normami prawa międzynarodowego, celami powołania DSZ ONZ, a także z podstawowymi interesami naszego państwa. O wypadkach takich należy niezwłocznie meldować.
15. Dowódca jednostki przesyła Przewodniczącemu Sztabu z wykonania zadań politycznych jednostki:
  - meldunki codzienne, a w razie potrzeby częstsze,
  - okresowe sprawozdania tygodniowe i miesięczne.Meldunki i sprawozdania podpisuje dowódca jednostki, po ich uzgodnieniu ze starszym doradcą do spraw prawno-międzynarodowych, który jest współodpowiedzialny za ich treść.
16. Dowódca jednostki jest zobowiązany do zasięgania opinii swych doradców prawno-międzynarodowych w kwestiach dotyczących zadań politycznych i ogólnych kierunków działalności jednostki. W razie rozbieżności stanowisk dowódca melduje przełożonym.
17. Łączność szyfrową oraz kurierską jednostki z krajem zapewnia Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.
18. Założenia pracy ideowo-politycznej i kulturalnej w jednostce są określone w specjalnej instrukcji Głównego Zarządu Politycznego Wojska Polskiego, uzgodnionej z Wydziałem Zagranicznym KC PZPR i Sztabem krajowym. Instrukcja ta stanowi załącznik do niniejszej Dyrektywy.
19. Dyrektywa ma charakter tymczasowy i będzie uzupełniona w miarę potrzeb.

Z upoważnienia:
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ
gen. dyw. Stanisław Antos

Bibliografia

Źródła archiwalne

Centralne Archiwum Wojskowe, Instytucje Centralne Ministerstwa Obrony Narodowej, sygn. 18.91.1263, Inspektorat Szkolenia MON, teczka – nr 42:

Zarządzenie nr 3 Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie powołania Sztabu d/s udziału Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie.

Dyrektywa nr 1 dla dowódcy Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie.

Zarządzenie Głównego Inspektora Szkolenia Wiceministra Obrony Narodowej nr 042 z dnia 23.11.1973 r. w sprawie organizacji przetrzutu Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej Doraźnych Sił Zbrojnych ONZ do Zjednoczonej Republiki Arabskiej.

Uchwała nr 262/73 Rady Ministrów z dnia 26 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie.

Rozkaz Ministra Obrony Narodowej nr 024/MON z dnia 26 listopada 1973 r. w sprawie utworzenia Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej w Doraźnych Siłach Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie.

Monografie

Ciechanowski G., *Żołnierze polscy w misjach i operacjach pokojowych poza granicami kraju w latach 1953–1989*, Adam Marszałek, Toruń 2009.

Jagiełło Z., Kajetanowicz J., *Wojska lądowe w wojnach lokalnych XX wieku*, Bellona, Warszawa 2005.

Kozaczuk W., *Misje pokojowe Wojska Polskiego*, Wydawnictwo MON, Warszawa 1978.

Królikowski J., *Generałowie i admirałowie Wojska Polskiego 1943–1990*, t. 2: I–M, Adam Marszałek, Toruń 2010.

Warszawski Okręg Wojskowy, historia i współczesność, red. W. Rozbicki, Bellona, Warszawa 1997.

Artykuły

Kozerański D., *Polskie kontyngenty wojskowe w operacjach pokojowych (1973–1999)*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2005, nr 1.

Moszymański Z., *Polskie kontyngenty wojskowe w misjach pokojowych na Bliskim Wschodzie*, [w:] *Wojsko Polskie w międzynarodowych misjach i operacjach pokojowych*, red. M. Marszałek, J. Zuziak, AON, Warszawa 2010.

Formation and organization of the Polish Military Special Unit in the Second United Nations Emergency Forces (UNEF-II) in the Middle East in the light of source government documents

Summary

The Polish government received an invitation for a unit of the Polish Army to join the United Nations armed forces in the era of détente (1973). This was the first time that a contingent from Warsaw Pact countries took part in an international peacekeeping operation. The end of the war between the combined forces of Egypt and Syria and the state of Israel in October 1973, was forced by international intervention. This led to a cessation of hostilities and entry into peace talks. Poland was one of the countries invited to join the Second United Nations Emergency Forces (UNEF-II) in the Middle East. The government agreed to form the contingent by ordering the Minister of Defense to form the Polish Military Special Unit (PWJS). The entire operation took place in a hurry and in an area completely unknown to the Polish Army. The purpose of this article is to present the decision-making process for the establishment of the contingent and its organization based on archival documents found in the resources of the former Military Archives of the Ministry of Defense Central Institutions and now in the Central Military Archives.

Keywords: Polish Military Special Unit, Middle East, peacekeeping operation.